

MÉS ENLLÀ DEL MARTIROLOGI

LLUÍS COMPANYS. LA VERITAT NO
NECESSITA MÀRTIRS

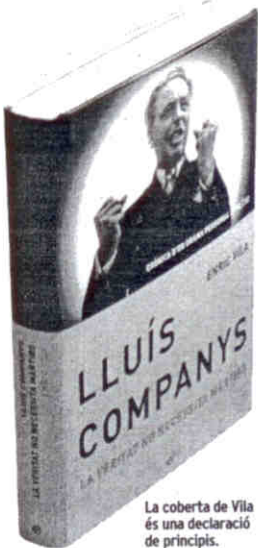
Autor: Enric Vila
Editorial: L'Esfera dels Llibres.
Pàgines: 434. Preu: 21 euros.

JORDI LLAVINA

Féu una cosa, si teniu l'oportunitat de fer-la, tan senzilla com aquesta: agafeu aquest llibre d'Enric Vila i el que fa poc més d'un any va publicar Josep Benet a 62 (*El president Companys, afusellat*). No cal ni que els obriu: compareu-ne tan sols les fotografies de la coberta. En el de Benet, s'hi veu un Companys madur, ben vestit, amb el bigoti que ja comença a ser blanc i una mirada serena. En el de Vila, el mateix president, ben vestit, més jove, mostra els dos punys contrets i un gest crispat a la cara. Tota una declaració de principis. Vull dir que la tria d'aquesta imatge ja és, per part de Vila, tota una declaració de principis.

El periodista barceloní ha realitzat un exercici valent: abordar el personatge des dels orígens, i anar-lo seguint diacrònicament al llarg de la seva anguilejant carrera política: «Darrere de tot governant, hi hagi o no una gran dona, sempre hi ha una biografia». Per Vila, la biografia de Companys és poc menys que calamitosa: mal estudiant, fill de casa bona amb una gran ambició de poder; personatge arrogant, que manifestava una concepció romàntica i finalista de la política; lerrouxista de pedra picada en el començament (va pujar al tren del catalanisme, segons l'assagista, per interès personal); en certa manera, traïdor de Macià i un home que va tractar la vida amb menyspreu.

És ben bé un retrat inèdit, desopilant, de Lluís Companys, que fins avui havia merescut, certament, crítiques acerbes pels seus errors polítics innegables, però no pas una anàlisi aprofundida i severa com aquesta. La clau, segons Vila, és que «davant el magnicidi, els seus errors s'han fet massa petits»; temerosos, els seus principals exe-

La coberta de Vila és una declaració de principis.

getes, de «posar en perill el record i el bon nom de la seva figura».

Vila: «Companys tenia un temperament de tendències maníaco-depressives massa totalitari per al joc polític. Era dels que, acomplexats per una vanitat desmesurada, només saben satisfer-la amb aplaudiments». Sosté que el 6 d'octubre va ser, més que no pas un cop independentista, un pronunciament espanyolista. És molt temptador l'exercici comparatiu que, *mutatis mutandis*, podem fer entre la Catalunya de Companys i l'actual.

L'assaig es podria haver titulat perfectament *Lluís Companys, enamorat de la posteritat*. Llibre provocador, amb voluntat d'obrir noves vies de diàleg històricogràfic (ara que se'n parla tant). A mi, més enllà de la tesi, me n'interessa molt l'estil. Vila té una prosa sòlida, que ha llegit el que havia de llegir per dir les coses tirant pel dret i amb una neta intenció estilística.